

Podstawowe dane osobowe recenzenta

dr hab. Robert Fender, prof. AM

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi

Łódź, dnia 14 grudnia 2025 r.

Recenzja pracy doktorskiej pani Hanyi Jia.

Zlecniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, pismo dr hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. UMFC - Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, z dnia 13. października 2025 roku.

Dotyczy

Działając na podstawie art. 192 ust 2 pkt 2) Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023r. poz.742), Rada Dyscypliny Sztuki Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina powierzyła mi rolę recenzenta rozprawy doktorskiej w postępowaniu doktorskim pani Hanyi Jia.

Przekazano mi rozprawę doktorską (promotor prof. dr hab. Marcin Zdunik), która zgodnie z art.187 ust 3 i 4 ustawy stanowi dzieło artystyczne opatrzone w języku polskim, w celu sporządzenia recenzji.

Temat pracy : „Wpływ kontekstu i środowiska wykonania na interpretację muzyczną – badanie percepcji muzycznej i estetyki wykonawczej w oparciu o analizę *Sonaty A – dur* Césara Francka i *Koncertu e – moll, op. 85* Edwarda Elgara”

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska pani Hanyi Jia „Wpływ kontekstu i środowiska wykonania na interpretację muzyczną – badanie percepcji muzycznej i estetyki wykonawczej w oparciu o analizę *Sonaty A – dur* Césara Francka i *Koncertu e – moll, op. 85* Edwarda Elgara”

składa się z dzieła artystycznego oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera wykonania następujących utworów:

1.

César Franck - *Sonata A – dur*:

Allegretto, ben moderato

Allegro

Recitativo – Fantasia. Ben moderato

Allegretto poco mosso

2.

Edward Elgar – *Koncert e – moll, op. 85*:

Adagio

Allegro, ma non troppo

Nagranie zostało zarejestrowane w dniach 26, 27 i 28 września 2023 r. w Sali koncertowej im. Józefa Elsnera w Warszawie, a reżyserem był Antoni Grzymała.

Hanyi Jia postawiła sobie trudne zadanie wykonania tych utworów w zgodzie z założeniami i sugestiami kompozytora, ale bez utraty własnego idiomu wykonawczego. Z satysfakcją należy zauważyć, że najważniejsze cechy dzieł będące przedmiotem badań Doktorantki opisane w części teoretycznej rozprawy doktorskiej, znajdują swoje odzwierciedlenie w nagraniu.

Artystka daje się poznać jako wiolonczelistka o zdecydowanie lirycznym usposobieniu. Jej interpretacje, w szczególności w zakresie doboru temp oraz operowania agogiką, mogą się wydawać zachowawcze. Jednak z sukcesem realizowane są te części dzieł, które wymagają ekspresji, śpiewnego dźwięku wiolonczeli i jego odpowiedniej projekcji. Na uwagę zasługuje skuteczna współpraca pianistki, pani Ewy Skardowskiej, która czujnie towarzyszy Doktorantce. Z uwagi na wymagającą partię fortepianu w *Sonacie A – dur* Césara Francka, docenić należy Jej wkład w całość dzieła.

Wiolonczelistka, odważnie dobiera pomysły interpretacyjne, nierzadko powstrzymując się od poddania się tzw. „tradycji wykonawczej”. Odczytywać to należy przez pryzmat tematu pracy doktorskiej, w którym autorka odwołuje się do partytury jako „szkieletu” będącego wstępem do interpretacji. W Jej rozumieniu, ostateczny kształt kompozycji jest wypadkową wiedzy o dziele, kunsztu kompozytorskiego twórcy, zdolności do swoistej „empatii” wykonawcy, jego doświadczenia, talentu oraz umiejscowienia kulturowego. Trudno się nie zgodzić z poglądami pani Hanyi Jia. W dodatku pragnę dodać, iż znakomita większość konkluzji zawartych w części opisowej dzieła, jest zgodna z poglądami autora recenzji.

Niedosyt pozostawia jednak poczucie swoistej jednorodności dźwięku wiolonczeli, który nie jest pozbawiony wdzięku, lecz jego zmienność wydaje się czasem ograniczona. Szczególnie daje się to usłyszeć w moim przekonaniu w I oraz III części *Sonaty* Césara Francka. Podobne wrażenie pozostawia po sobie wykonanie finałowej części *Koncertu* Edwarda Elgara.

Tu rodzi się pytanie czy wiolonczelistka z przekonaniem w taki właśnie „statyczny” sposób interpretuje te części dzieł, czy jest to wynikiem ograniczonych umiejętności wyrazowych lub warsztatowych. W części pisemnej autorka odwołuje się do archiwalnego nagrania Beatrice Harrison, uzasadniając ograniczoną zmienność

w interpretacji dzieła Elgara wiernością intencji kompozytora. Ponadto przytacza szereg analiz poszczególnych środków wyrazu muzycznego, co sugeruje, że jest świadoma ich oddziaływania również na poziomie percepcji dzieła.

W analizie wykonania I części *Sonaty A – dur*, którego dokonali Yuja Wang oraz Gautier Capuçon, autorka również odczytuje je jako „powściągliwe uczuciowo” co pozwala założyć, iż Jej własna interpretacja jest podyktowana podobnymi fundamentami koncepcyjnymi.

Zakres emocjonalny osiąga najpełniejszy kształt w interpretacji IV części *Sonaty* Césara Francka oraz w III części *Koncertu* Edwarda Elgara. Słychać tu otwartą ekspresję, wrażliwość na dźwięk i jego delikatne cienowanie. Swobodniejsza wydaje się praca smyczka i operowanie jego ciężarem, oraz lepiej dobrane jest miejsce jego prowadzenie – ważne parametry wymienione w części opisowej.

Konkluzja w odniesieniu do tej części dzieła będącego przedmiotem postępowania, szczególnie w kontekście tematu wydaje się być otwarta.

Autor recenzji podziela w znakomitej większości postulat „nietożsamości” dzieła pomiędzy zamierzeniem kompozytora, interpretacją wykonawcy oraz doświadczeniem słuchacza.

Zgodnie z tym szeroki staje się zakres indywidualnych preferencji osobistych wszystkich zaangażowanych w przygotowanie oraz ocenę utworów utrwalonych na płycie CD. Obiektywnie należy stwierdzić, iż nagranie nie przedstawia zasadniczych błędów wykonawczych, niedociągnięć warsztatowych czy nieudanych pomysłów interpretacyjnych. W związku z tym przedstawione dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD oceniam pozytywnie.

Część opisowa dzieła artystycznego

Część teoretyczna jest znaczącym i wartościowym uzupełnieniem nagrania.

Autorka w dość szczegółowej analizie wykazała najważniejsze elementy dzieł, ich pochodzenie, kontekst oraz najważniejsze cechy.

Poddała analizie porównawczej wybrane wykonania utrwalonych również przez siebie utworów. Określiła ich najważniejsze cechy i pogrupowała je w sposób logiczny, wykazując ich oddziaływanie również w formie wykresu fal.

Najbardziej wartościowy wydaje się ostatni rozdział, w którym autorka dotyka sedna problemu - wpływu szeroko rozumianego środowiska na interpretację.

Pojawia się tu szereg trafnych obserwacji dotyczących samego procesu tworzenia się wyobrazonego dzieła a potem jego ucieleśnionej formy, będącej zasadniczym wykonaniem.

Świadomie rozgranicza odmiennność warunków wykonania z podziałem na salę prób, studio nagraniowe i dużą salę koncertową. Trafnie wskazuje jak odmienne warunki wpływają na sam proces wykonawczy oraz swobodę w kreowaniu interpretacji.

W odczuciu autora recenzji ten rozdział opisu dzieła mógłby być jeszcze bardziej rozbudowany. Miałoby to swoje uzasadnienie zwłaszcza w odniesieniu do narastającej dominacji wykonawców pochodzących z krajów azjatyckich.

Imponująca jest bibliografia, jej różnorodność oraz udział źródeł, publikacji oraz innych materiałów w języku chińskim.

Sam plan pracy pisemnej jest logiczny, przejrzysty i skutecznie ułatwia nawigowanie w treści.

Proces badawczy zarysowany na początku jest przeprowadzony w sposób wystraszająco rzeczowy i podsumowany jasnymi i trafnymi wnioskami.

Praca jest ciekawą analizą zjawiska, które zazwyczaj jawi się jako abstrakcyjne i trudne do zdefiniowania. Pokazuje jak interpretacja umiejscawia się w podstawowych zakresach emocji i co ma wpływ na taki a nie inny jej odbiór. Autorka pokazuje w specyficzny, techniczny i mierzalny sposób jak wygląda „zaplecze” wybranych wybitnych kreacji uwzględnionych w analizie porównawczej.

Kwestią do dyskusji pozostaje na ile konieczne jest takie spojrzenie swoistego „obserwatora” na styku wykonawca – urządzenie rejestrujące – odbiorca, czy bezpośrednio wykonawca – odbiorca. Może się jednak okazać wartościowe aby zrozumieć jak świadomość i podświadomość wszystkich zaangażowanych w proces wykonywania oraz percepcji dzieła daje się uwieść subtelnym czynnikom takim jak zakres częstotliwości, amplituda wychyleń wibracji, miejsce styku smyczka i struny. Ponadto jak nieznaczne zmiany tempa wpływają na indywidualne kreowanie dzieła oraz wrażenie odmienności jego brzmienia.

W rozumieniu autora recenzji praca w szerszym kontekście mówi o tym jak „opowiadać wciąż na nowo te same, dobrze znane historie”, co jest fundamentem działań każdego artysty wykonawcy.

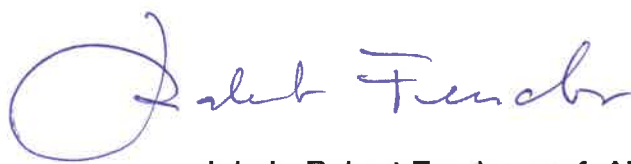
Podsumowanie

Obie części dzieła wzajemnie się uzupełniają i tworzą zintegrowaną całość.

Charakter badawczy pracy zostaje wyraźnie określony i skutecznie przeprowadzony a konkluzje przyjmuję jako prawdziwe.

Praca doktorska „Wpływ kontekstu i środowiska wykonania na interpretację muzyczną – badanie percepcji muzycznej i estetyki wykonawczej w oparciu o analizę *Sonaty A – dur* Césara Francka i *Koncertu e – moll, op. 85* Edwarda Elgara” spełnia wymagania art.187 ustawy z dnia 20.07.2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej - sztuki muzyczne.

Pracę doktorską przyjmuję i wnoszę o dalsze procedowanie.

dr hab. Robert Fender, prof. AM
Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi